

Politisk kronik 2. halvår 2013

**Lektor emeritus Lars Bille,
Institut for Statskundskab, Københavns Universitet.
lb@ifs.ku.dk**

Den 9. august gennemførte statsminister Helle Thorning-Schmidt en ministerrokade. Der var ingen ydre anledning til rokaden. Formålet var at foretage nogle ændringer med henblik på at justere de indre magtbalancer i regeringen. Det havde gennem nogen tid været et ønske hos Socialistisk Folkeparti, at formanden Annette Vilhelmsen fik en mere borgernær ministerpost, der gav bedre muligheder for at profilere partiets traditionelle værdier. Hun blev udnævnt til social-, børne- og integrationsminister. Hendes post som erhvervs- og vækstminister blev overtaget af Henrik Sass Larsen (S), som dermed fik et comeback, efter at han tilbage ved regeringsskiftet i 2011 var blevet forbigået som minister grundet en manglende sikkerhedsgodkendelse af Politiets Efterretningstjeneste. Pia Olsen Dyhr (SF) blev transportminister i stedet for Henrik Dam Kristensen (S), som trådte helt ud af regeringen. Det sammen gjorde Mette Gjørskov (S), og ny minister for fødevare-, landbrug og fiskeri blev den hidtidige socialminister Karen Hækkerup (S). Nicolai Wammen (S) afløste Nick Hækkerup (S) som forsvarsminister, som i stedet overtog posten som handels- og europaminister. De radikale ministre blev ikke berørt af rokaden. Det skal også nævnes, at Pia Olsen Dyhr blev medlem af regeringens magtfulde Koordinationsudvalg. Det er i det udvalg, udspil,

lovforslag og sager af afgørende betydning behandles.

Statsministeren havde nu sat det hold, der skulle rette op på de dårlige meningsmålinger og føre regeringen godt igennem den resterende del af valgperioden. Rokaden var givetvis tænkt som den sidste inden næste folketingsvalg, men sådan skulle det ikke gå.

Den 5. oktober kunne Ekstra Bladet bringe en nyhed om, at oppositionens leder, Venstres formand Lars Løkke Rasmussen som formand for Global Green Growth Institute (GGGI) – en international organisation med hovedsæde i Seoul – fra han blev formand i juli 2012 og frem til juni 2013 havde haft ekstraordinært høje rejseomkostninger på omkring en million kroner til flybilletter på 1. klasse, hotelophold, repræsentation mv. Da Danmark støttede organisationen med 90 millioner kroner over tre år via den danske udviklingsbistand, vakte det forargelse, at bistandshjælpen blev brugt til så ekstravagante udgifter, når det blev sammenholdt med, at Venstre krævede, at hver en krone i de offentlige budgetter blev vendt, og at udviklingsbistanden skulle beskæres. Selv ikke en dansk minister, endsige statsminister, rejser på 1. klasse. På den baggrund rejste der sig en sand mediestorm med krav om, at han offentlig-

gjorde alle rejsebilagene, samtidig med at hans gamle bilagssag fra 2008 blev trukket frem.

Selv pointerede han, at han blot havde fulgt GGGI's rejseregler. Flere ledende venstrepolitikere, herunder den politiske ordfører Ellen Trane Nørby erklærede, at det slet ikke var muligt for ham at fremlægge bilagene, da det ville være i strid med GGGI's regelsæt vedrørende åbenhed. Både det danske udenrigsministerium og uafhængige jurister fastslog dog, at der hverken var regler eller særlige hensyn, der forhindrede ham i at offentliggøre bilagene. Det var altså alene op til ham selv at beslutte. Både hans og partiets troværdighed havde fået et knæk, og det samme fik tilslutningen til partiet i meningsmålingerne.

Derfor var der formentlig ikke andet at gøre end at fremlægge bilagene, hvilket han da også valgte at gøre på et fire timer langt og velbesøgt pressemøde den 20. oktober. Her beklagede Lars Løkke Rasmussen gentagne gange sine handlinger, især at han for sent havde fået ændret rejsereglerne. Han beklagede også, at regningen for hans datters rejseudgifter – hun var sammen med ham i forbindelse med hans deltagelse i en konference i Rio de Janeiro midt under vigtige skatteforhandlinger i Danmark i 2012 – ved »en misforståelse« var endt hos GGGI og endnu ikke var tilbagebetalt. Hans kritikere hæftede sig ved, at den oplysning om et privat forbrug af offentlige midler ikke var kommet frem, hvis ikke han var blevet presset til at fremlægge bilagene.

I pressens videre gravearbejde med hans økonomi blev der sat spørgsmålstejn ved, om det honorar, Lars Løkke Rasmussen fik som formand for organisationen, var blevet indberettet til Moderniseringsstyrelsen, så det i overensstemmelse med reglerne kunne modregnes i hans statsministerpension på knap 1,5 millioner kroner, og om de diæter, han havde modtaget, samt hans rådighed over en firma-

bil betalt af Venstre var blevet indberettet til skattevæsenet. Som oppositionens statsministerkandidat forestod der nu et stort arbejde med at genopbygge hans troværdighed og tilliden til hans dømmekraft både internt i partiet og eksternt i forhold til vælgerne og de andre partier i blå blok.

Kort tid før pressemødet havde Lars Løkke Rasmussen fået lidt støtte fra en uventet kant. Udviklingsminister Christian Friis Bach udtalte, at han havde gjort det rigtig godt som formand i GGGI med at få vendt organisationen fra at være en sydkoreansk privat organisation til at blive en international organisation. Den sydkoreanske rigsrevision havde tilbage i november 2012 udarbejdet en rapport, der dokumenterede et omfattende misbrug af offentlige midler, og nu blev Christian Friis Bach kritiseret for ikke dengang at have orienteret Folketinget herom. Han blev kaldt i samråd den 24. oktober. Her afviste han at have gjort noget forkert, fordi der ifølge Udenrigsministeriets vurdering ikke var tale om korruption, og derfor var ministeren ikke forpligtet til at orientere Folketinget om sagen. Han havde fulgt samtlige retningslinjer til punkt og prikke, lød det. Sagen fik ingen konsekvenser for udviklingsministeren.

Det fik til gengæld hans udtalelse dagen efter Lars Løkke Rasmussens pressemøde om, at han intet kendskab havde til rejsereglerne i GGGI. Den 20. november blev han imidlertid af sit ministerium orienteret om, at han havde deltaget i det bestyrelsesmøde i GGGI i maj 2012, hvor organisationens rejseregler var blevet godkendt, altså de rejseregler, som Lars Løkke Rasmussen var blevet kritiseret for at følge. Selv bedyrede Christian Friis Bach, at han ikke havde været bevidst om det underpunkt på dagsordenen, og at han dermed selv havde været med til at godkende dem. Faktum var, at han, omend i god tro, havde misinformeret Folketinget og offentligheden, og derfor valgte han at trække sig som mini-

ster den 21. november. Ny udviklingsminister blev den radikale Rasmus Helveg Petersen.

Som et ekstra krydderi i den i forvejen meget spegede GGGI-sag kom det frem, at embedsmændene i udenrigsministeriet allerede den 6. november havde ligget inde med informationen, men altså valgt først at meddele ministeren det fjorten dage senere. Mistanken om et politisk komplot ventileredes kraftigt, fordi oplysningen var blevet holdt tilbage, til efter at kommunalvalget var overstået, for ikke at flytte fokus fra Lars Løkke Rasmussen til Christian Friis Bach. En senere redegørelse fra ministeriet kunne hverken be- eller afkræfte den påstand, men der blev rettet en alvorlig kritik mod embedsværket, og der blev indledt tjenestemandsførhør af tre embedsmænd.

I den næste sag med konsekvenser for en minister spillede embedsværket også en rolle, som affødte stærk kritik. Folketingets retsudvalg havde besluttet, at det ville besøge Fristaden Christiania, kendt som stedet, hvor hashhandlen, kontrolleret af rockerbander, i København var koncentreret. Pia Kjærsgaard fra Dansk Folkeparti ønskede at deltage i det besøg. Ifølge Politiets Efterretningstjenestes (PET) vurdering udgjorde hendes deltagelse en øget sikkerhedsrisiko for udvalget og hende selv.

Tillidsfolk i PET lakkede den 19. november den information, at via PET's kendskab til Pia Kjærsgaards kalender var besøget blevet søgt flyttet til et tidspunkt, hvor hun ikke kunne deltage. Dette var sket uden hendes viden. Besøget blev dog senere gennemført med hendes deltagelse. Det kontroversielle var, at PET var gået bag om ryggen på den politiker, tjenesten skulle beskytte, og tillige forhindre vedkommende i at udføre sit arbejde. På den baggrund, og fordi der var en udbredt mistillid til og samarbejdsvanskeligheder med PET's ledelse, trak Jakob Scharf sig den 3. december som chef.

Herefter samlede interessen sig om justitsminister Morten Bødskovs eventuelle kendskab til PET's handlemåde. Et sådant benægtede han at have. Pressen kunne imidlertid gennem dens aktindsigt afsløre, at det nok ikke forholdt sig sådan. Han blev derfor indkaldt til samråd i Folketinget den 10. december. Her erkendte han, at han af hensyn til sikkerhedsrisikoen for Retsudvalgets medlemmer havde konstrueret en falsk forklaring over for udvalget, herunder udvalgets formand Anne Baastrup (SF) om, hvorfor dets besøg på Christiania i februar 2012 måtte aflyses. Justitsministeren havde med andre ord løjet over for Folketinget, og dermed var der ingen anden udvej for regeringens støtteparti, Enhedslisten, end at erklære sin mistillid til ham. Herpå meddelte han den 10. december statsminister Helle Thorning-Schmidt, som deltog i Nelson Mandelas begravelse i Sydafrika, at han trak sig som minister. Justitsministeriets håndtering af hele sagen blev efterfølgende udsat for kraftig kritik og en undersøgelse igangsat med henblik på at finde ud af, om nogle af topembedsmændene havde handlet forkert.

Samme dag som Morten Bødskov blev fældet, meddelte udenrigsminister Villy Søvndal, der havde været sygemeldt siden den blodprop i hjertet, han fik i oktober, at han af helbredsmæssige årsager trak sig fra posten og helt forlod dansk politik. En større ministerrokade var dermed blevet nødvendig. Den blev gennemført den 12. december.

Det politisk væsentlige var, at Socialistisk Folkepartis tidligere formand og politiske veteran Holger K. Nielsen blev ny udenrigsminister. Parti bevarede dermed det prestigefyldte udenrigsministerium. Ny justitsminister blev Karen Hækkerup (S). Hun blev afløst som fødevareminister af medlem af Europaparlamentet Dan Jørgensen (S). Det skabte nogen uro i partiet, da det sjældent er populært at udnævne en minister, som ikke er medlem af folketingsgruppen. Jonas Dahl

(SF) overtog skatteministeriet efter Holder K. Nielsen. Statsministeren, som nu havde sagt farvel til otte ministre, siden hun overtog magten, erklærede forhåbningsfuldt, at det da nu måtte være den sidste ministerrokade inden næste folketingsvalg. Også denne gang blev hun skuffet.

Rækken af personsager blev afsluttet med, at socialminister Annette Vilhelmsen blev kaldt i samråd den 11. december. Hun havde kortsluttet al god forvaltningsskik ved for åben skærm at bevilge Huset Zorning en million kroner til kampagnen for at få socialt udsatte til at stemme ved kommunalvalget. Samrådet skulle afdække, om hun havde talt sandt, da hun i folketingssalen forsikrede, at Huset Zorning havde søgt Socialministeriets pulje på fuldstændig lige vilkår med andre ansøgere. Pressens aktindsigt havde afdækket, at det kunne der stilles spørgsmålstejn ved. Hun blev grillet i tre timer og beklagede gentagne gange, at der var sket en misforståelse. Hun slap med en næse, da Enhedslisten fandt, at sagen trods alt ikke var alvorlig nok til at udtrykke mistillid til ministeren. Det blev besluttet at igangsætte en uafhængig advokatundersøgelse af ministeriets behandling af sagen, altså endnu en undersøgelse af embedsmændenes handlinger.

Partierne afventede udfaldet af valgene til de 98 kommunalbestyrelser og til de fem regionsråd den 19. november, inden de for alvor påbegyndte de afsluttende forhandlinger om finansloven. Lokalvalgene blev både af partierne og af offentligheden set som en slags midtvejsvalg, som dermed kunne styrke eller svække de enkelte partiers forhandlingsposition. Tidligere forskning har vist, at de landspolitiske tendenser slår igennem med halv kraft ved de lokale valg. Forventningen var derfor, at Socialdemokraterne og Socialistisk Folkeparti ville få et dårligt valg, medens Enhedslisten og de borgerlige partier, på nær Det konservative Folkeparti, ville få

fremgang. Den forventning blev bekræftet, men kun delvist.

Stemmeprocenten til kommunalvalget steg fra 65,8 procent i 2009 til 71,9 procent i 2013 og for regionsvalgene fra 65,7 til 71,8 procent. 75,6 procent af samtlige stemmer var personlige. Stigningen i stemmeprocenten kan i et vist omfang tilskrives, at der havde været en storstilet kampagne for at øge valgdeltagelsen især blandt de unge. 9.083 kandidater, heraf 31 procent kvinder, kæmpede om i alt 2.444 pladser i de 98 kommunalbestyrelser, mens 1.163 kandidater, heraf 28 procent kvinder, konkurrerede om 205 pladser i de 5 regionsråd. Kvindeandelen af valgte kandidater til kommunalbestyrelserne blev 29,7 procent og 39,5 procent til regionsrådene. Det var kun Socialdemokraterne og Venstre, der opstillede og opnåede valg til alle 98 kommunalbestyrelser.

Flere timer før valgstederne lukkede, bragte DR (men ikke TV2) en exitpoll, der viste, at Socialdemokraterne ville få et historisk dårligt kommunalvalg med tilslutning fra blot 22,7 procent af vælgerne. Det var ud fra disse oplysninger, at statsminister Helle Thorning-Schmidt holdt sin tale til de socialdemokratiske tillidsfolk, hvor hun erkendte det store nederlag.

Den endelige optælling af stemmerne viste imidlertid, at hun havde holdt sin tale på et forkert grundlag. Socialdemokraterne havde kun fået en meget beskeden tilbagegang fra 30,6 procent til 29,5 procent. Partiet bevarede dermed stillingen som det i stemmemæssig henseende største kommunalpolitiske parti, så set på den baggrund og på baggrund af den frygtede store tilbagegang blev resultatet nærmest betragtet som en sejr. Den fejlagtige exitprognose førte til en berettiget og nødvendig debat om det betimelige i, at tv-stationer offentliggør exitpolls, mens valgbehandlingen endnu foregår, og dermed muligvis kan påvirke vælgerens beslutning om,

hvor krydset skal sættes. Det lykkedes ikke medierne at blive enige om en frivillig aftale om ikke at bringe dem, så i deres kamp om seerne vil de også ved næste folketingsvalg kunne risikere at bringe fejlagtig information til de vælgere, der endnu ikke havde stemt.

Socialistisk Folkeparti tabte en tredjedel af stemmerne, og selvom dets tilslutning i 2009 (14,5 procent) godt nok havde været en fordobling af forrige valgresultat, var de 5,6 procent i 2013 et stort nederlag. Når det sammenlignes med Enhedslisten tredobling af stemmetallet til 6,9 procent, øgede resultatet krisestemningen i Socialistisk Folkeparti og gav næring til de kræfter i partiet, der ønskede dets udtræden af regeringen.

Venstres fremgang fra 24,8 til 26,6 procent blev mindre end forventet, hvilket nok må tilskrives den turbulens, der var omkring Lars Løkke Rasmussens bilagssag. De Konservative fik en tiltrængt opmuntring, da partiet kunne mønstre 8,6 procent af stemmerne mod 11 procent i 2009, hvilket var næsten et dobbelt så godt et resultat set i forhold til folketingsvalget i 2011. Dansk Folkeparti var ved siden af Enhedslisten valgets vinder. Med en fremgang på 2 procent til 10,1 fik partiet yderligere styrket dets lokalpolitiske tilstedeværelse. Lokallisterne fastholdt deres andel af stemmerne på 5 procent. Valget til regionsrådene var kun marginalt anderledes, end det var til kommunalbestyrelserne.

Den ubestridt største politiske indflydelse i lokalpolitikken opnår partierne ved at besætte borgmesterposten. Her viste konstitueringerne efter det sædvanlige antal dramaer med brudte aftaler og partiskift på de lange knives nat, at Socialdemokraterne havde fastholdt posten i de frem største byer, at Venstre havde overhalet Socialdemokraterne som det største borgmesterparti, og at De Konservative sågar fik en borgmester mere, end de havde haft efter valget i 2009. Dansk Folkeparti fik for første gang en borgmesterpost, nemlig i Kø-

benhavns Kommune. Konklusionen på den samlede landspolitiske konsekvens af lokal- og regionsvalgene må være, at der ikke blev rykket afgørende ved det generelle politiske billede.

I slutningen af august havde regeringen, som den skal, fremlagt sit forslag til finanslov for 2014. I realiteten er det en lille del af statens budget, der kan blive flyttet rundt på, idet langt den største del af statens indtægter og udgifter i forvejen er bundet i tidligere indgåede aftaler. Helt overordnet viste forslaget, at regeringen ville stimulere økonomien ved at øge de offentlige investeringer og det offentlige forbrug, idet den opererede med et underskud på de offentlige finanser på 31 milliarder kroner. Den finanspolitiske lempelse var dog ikke større end, at det strukturelle underskud blev holdt på 0,4 procent af bruttonationalproduktet, hvilket var under kravene om maksimalt 0,5 procent i budgetloven og EU's finanspagt. Det var endvidere regeringens skøn, at forslaget ville øge den offentlige beskæftigelse med 2.000 og den private beskæftigelse med 15.000 personer.

Det var forventningen i det politiske miljø, at regeringen ville forhandle finansloven for 2014 på plads med Enhedslisten, således som det var sket med finanslovene for 2012 og 2013. Forventningen var også, at det denne gang nok ville blive vanskeligere, fordi Enhedslistens magtfulde hovedbestyrelse havde udtalt stærk kritik af det forlig, partiets forhandlere indgik i 2012.

Enhedslisten krav var, at uligheden, som var vokset under de senere års økonomiske krise, blev mindsket, at der blev ydet økonomisk hjælp til de kontanthjælpsmodtagere, der blev ramt hårdest af kontanthjælpsreformen, at der blev vedtaget en omfattende indsats mod social dumpning i form af lovgivning om kædeansvar, der vil gøre en arbejdsgiver ansvarlig for, at underleverandører levede op til danske løn- og arbejdsvilkår, at der blev vedtaget en

lovgivning om minimumsrettigheder for borgerne i ældreplejen, at der skete en lempelse af dagpengereglerne, og at der blev vedtaget en statsgaranteret udlånsfond til grøn omstilling for nu blot at nævne de vigtigste.

Da kommunalvalget var overstået, tog finanslovsforhandlingerne for alvor fat. Det lykkedes regeringen og Enhedslisten at blive enige om en grøn vækstfond, som private virksomheder skal kunne låne penge af til grøn omstilling. Derimod kneb det gevaldigt med at blive enige om resten af Enhedslistens krav. Uenigheden handlede især om vedtagelse af minimumsrettigheder i ældreplejen i form af en ret til mindst to bade om ugen, rengøring hver 14. dag, en årlig hovedrengøring og regelmæssige gåture i det fri. Enhedslisten ville have disse rettigheder indskrevet i serviceloven, så kommunerne var forpligtet til at følge dem og ikke kun gøre det, hvis der var råd til det. Regeringen afviste at gøre det til et egentligt retskrav, men var villig til at regulere området gennem en bekendtgørelse og i øvrigt at bevilge flere penge til ældreområdet, end der oprindeligt var lagt op til i finanslovsforslaget. Også vedrørende lovgivning om kædeansvar var parterne langt fra hinanden.

I den allersidste fase overgik parterne fra mundtlige forhandlinger til at forhandle per brev. Ikke just et udtryk for, at forhandlingsklimaet var præget af gensidig tillid. Det indtryk blev bestyrket af, at regeringen den 25. november foretog det usædvanlige taktiske træk at offentliggøre en forhandlingsskitse, som viste, hvor langt den var kommet i forhandlingerne med Enhedslisten om et kompromisforslag til en finanslovsaftale. Skitsen indeholdt blandt andet en milliard kroner årligt i 2014-2017 til ældreområdet, hvilket skulle muliggøre to ugentlige bade uden at det blev et retskrav, yderligere 1,7 milliarder i alt i samme periode til øvrige forbedringer på velfærdsområdet, 1,5 milliarder i alt i samme periode til grøn omstilling, 2,1 milliarder kroner i alt frem til 2017 til blandt andet et

højere fradrag for fagforeningskontingenter og en styrket indsats mod social dumping.

Hensigten var, at nu skulle offentligheden kunne se, hvor langt regeringen havde strakt sig for at imødekomme Enhedslisten, og hvad partiet derfor ville sige nej til, hvis det ikke indgik et kompromis. Enhedslisten reaktion på denne fremgangsmåde var, at partiet ikke forhandlede med en pistol for panden. Det var derfor ikke så overaskende, at forhandlingerne endeligt kuldsejlede den 26. november. Det var altså ikke beløbets størrelse, men den principielle nyskabelse, det var at indføre et retskrav, der blev det halmstrå, som knækkede ryggen på kamelen.

Samme dag opfordrede Lars Løkke Rasmussen regeringen til at droppe Enhedslisten og i stedet lave en aftale med den borgerlige opposition. Venstre havde dog ikke været til møde med regeringen i fire uger, så det lå ikke sådan lige for. Regeringen indkaldte imidlertid Venstre og De Konservative den selv samme dag, som sammenbruddet i forhandlingerne med Enhedslisten fandt sted, og efter et kun seks timer langt møde blev der indgået en finanslovsaftale.

Aftalen betød, at finansloven blev omkring 2 milliarder kroner billigere over fire år. Venstre og De Konservative fik blandt andet reduceret udgifterne til forhøjelser af nogle sociale ydelser, fjernet den grønne investeringsfond, fjernet forhøjelsen af skattefradraget for fagforeningskontingenter – en forhøjelse, som længe havde stået højt på fagbevægelsens ønskeseddel – samt fremrykket en række allerede aftalte afgifts- og skattelettelser for erhvervslivet og lønmodtagerne til at træde i kraft allerede 2014 frem for først i 2015. Regeringen havde givet indrømmelser, men de var ikke store. Finansloven blev herefter vedtaget den 19. december med alle partiernes stemmer undtagen Enhedslisten og Liberal Alliance.

Naturligvis indledtes der omgående en intens spinkrig mellem regeringen og dens parlamentariske grundlag om, hvem der havde ansvaret for sammenbruddet. Enhedslistens kompromisløshed undrede de fleste, fordi regeringens oprindelige forslag og efterfølgende indrømmelser efter mange iagttageres vurdering var noget af det rødeste, den endnu havde fremlagt. Især Socialistisk Folkepartis forhandlere kritiserede Enhedslisten for ikke at kende sin besøgelsestid og for at gøre det bedste til det godes værste fjende, men nok lige så meget fordi de nu igen skulle forsvare endnu en stor og vigtig aftale indgået med de borgerlige partier frem for med venstre-fløjen. Det gav yderligere ammunition til de kræfter i partiet, som gerne så, at det trådte ud af regeringen frem for vedblivende at skulle lægge stemmer til en politik, som efter deres vurdering lå for langt fra den, som Socialistisk Folkeparti tidligere havde stået for og ville stå for.

Regeringens forsvarede sig også med, at Venstre havde været billigt til salg og i store træk blot var gået med til regeringens politik. Med andre ord en rød finanslov med blå stemmer. Sandt var det, at Venstre og især dets formand havde behov for at genindtræde med fuld autoritet i rollen som oppositionens leder efter hans problemer med GGII-sagen og for at demonstrere, at han kunne skabe politiske resultater, der tog luften ud af regeringens anklager mod Venstre om, at partiet alene stod for nulvækst i den offentlige sektor frem for velfærd. Med finanslovsaftalen var det blevet vanskeligere for regeringen at føre den kommende valgkamp ud fra temaet velfærd contra skattelettelser.

Enhedslisten fastholdt, at det en gang imellem var nødvendigt i politik at stå fast, som det blev udtrykt. Partiet havde ikke den tilstrækkelige tillid til, at regeringen helt og fuldt fik gennemført det, de blev enige om – i dette tilfælde to bade om ugen til de ældre – medmindre det blev gjort til et direkte

retskrav. Partiets forhandlere var kommet til den erkendelse, fordi de mente, at nogle tidligere indgåede aftaler var blevet udhulet under implementeringen. Desuden var andre af partiets krav – eksempelvis social dumping, kædeansvar, dagpengeregler – ikke blevet imødekommet, så det ville have været en risikabel affære for forhandlerne at vende tilbage til hovedbestyrelsen for at få godkendt en aftale uden indrømmelser på disse områder.

De første meningsmålinger efter finanslovsforliget viste, at vælgerne belønnede Socialdemokraterne og Venstre, sidstnævnte mest, og straffede Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten, sidstnævnte dog kun marginalt. Der var stadig et klart flertal for den borgerlige opposition.

Den 4. september havde regeringen besluttet at opgive at øremærke en del af barselsorloven til fædrene, så op til tre måneder af familiens samlede barsel ville gå tabt, hvis manden ikke tog den. Det indgik i regeringsgrundlaget, så her kunne man tale om et ægte løftebrud. Begrundelsen var, at regeringen frygtede, at nogle familier samlet set ville få en kortere barselsperiode, fordi nogle mænd ville fravælge barslen.

Det var nemlig ikke i alle kredse, at øremærket barsel til mænd var populært. Opinionsmålinger viste et flertal imod øremærkningen. Mange faglærte og ufaglærte på det private arbejdsmarked havde en ringe økonomisk dækning, og familiens samlede indkomst ville blive svækket, hvis manden tog barselsorlov. Den risiko ville de socialdemokratiske topministre ikke løbe, hed det. De ville heller ikke løbe den risiko at blive beskyldt for at være formynderisk og fratage familierne deres ret til selvbestemmelse, noget som Venstre med garanti ville bruge i dets agitation mod Socialdemokraterne. Derfor blev beslutningen, som den blev, imod Socialistisk Folkeparti og Det Radikale Venstres vilje.

Som et plaster på såret ville regeringen i stedet lokke fædrene med en skattefri bonus i form af 100 kroner for hver dag, de holdt barsel mellem den 6. og 12. barselsuge, dog højst 4.200 kroner i alt. Da regeringens finanslovs-aftale med Venstre og De Konservative var indgået, fremgik det, at den kontante bonus ikke var omtalt med et eneste ord, endsige beløb. Den var forsvundet. Regeringen havde tidligere besluttet ikke at gennemføre løfterne om fastsættelse af kvindekvoter i virksomhedernes bestyrelser og om at indføre et forbud mod købesex, og nu var altså endnu en del af regeringens ligestillingspolitik lagt til side.

Ved udgangen af 2013 stiftedes et nyt politisk parti, Alternativet. Det var den tidligere radikale kulturminister Uffe Elbæk, som lancerede det den 27. november. De vigtigste temaer for partiet skulle være seriøs bæredygtig omstilling, en ny politisk kultur, iværksætteri og social opfindsomhed. Et egentligt parti-program ville først blive udarbejdet på Folkemødet på Bornholm i juni 2014. Så manglede der blot den ikke ubetydelige detalje at få samlet omkring 20.000 underskrifter, før partiet kunne opstille til folketingsvalget.

Mens et nyt parti således fødtes, afgik et andet ved døden den 8. september. Med stemmerne 14 for og en imod besluttede Venstre-socialisterne at nedlægge sig selv. Partiet var dannet i 1967 som en udbrydergruppe fra Socialistisk Folkeparti, blev valgt ind i Folketinget første gang i 1968 og røg endeligt ud i 1987. Herefter dannede det sammen med Danmarks Kommunistiske Parti og Socialistisk Arbejderparti Enhedslisten, hvori det siden havde været en selvstændig forening.

Samarbejds mønstret i Folketinget forblev urørt i 2013 med rød blok over for blå blok. Enkelte meldinger fra partierne antydede kimen til en vis bevægelse. Således signalerede De Konservatives formand Lars Barfoed, at det ikke var en selvfølge, at De Konservative var med i en borgerlig regering efter næste valg. Der var heller ikke enighed mellem de borgerlige partier om, hvilken politik der skulle føres efter et valg og om, hvad og hvor meget der skulle rulles tilbage af den lovgivning, som den siddende regering havde gennemført. Dansk Folkeparti ville eksempelvis tilbageføre udlændingepolitikken til niveauet fra 2011, mens De Konservative ikke ville være med til stramninger. Begge partier kritiserede Venstre for på flere punkter at føre en zigzag kurs på flere områder. Endelig ventilerede nogle yngre socialdemokrater ved årets udgang, at der da kunne være fornuft i, at deres parti samarbejde mere med Dansk Folkeparti.

Regeringen havde i løbet af 2013 vist sin manøvredegytighed ved at indgå væsentlige forlig til begge sider i Folketinget og dermed indfri et af regeringsgrundlagets vigtige målsætninger om at skabe et bredt samarbejde om lovgivningen samt om at fastholde en efter dens opfattelse ansvarlig økonomisk politik. Selvom enkelte positive økonomiske nøgletal i slutningen af 2013 pegede på, at regeringens politik var begyndt at virke, havde året også vist, at omkostningen ved den førte politik var en stigende uro og utilfredshed internt i regeringen og regeringspartiernes baglande, som kunne blive vanskeligere og vanskeligere at håndtere, ikke mindst fordi regeringen konstant lå dårligt i meningsmålingerne med Socialistisk Folkeparti som den klareste taber.

*Kommunal- og amts/regionsrådsvalg 2001-2013. Partiernes relative stemmefordeling.
Mandattal i parentes.*

	Kommune				Amt/region			
	2001	2005	2009	2013	2001	2005	2009	2013
SD	32,4 (1551)	34,3 (900)	30,6 (801)	29,5 (773)	32,8 (129)	34,5 (77)	30,2 (68)	30,1 (68)
RV	3,9 (88)	5,2 (86)	3,7 (50)	3,3 (62)	4,2 (15)	6,3 (11)	3,9 (7)	5,4 (8)
KF	11,3 (444)	10,3 (257)	11,0 (262)	7,4 (205)	10,4 (35)	10,2 (20)	10,1 (20)	7,2 (15)
CD	0,4 (3)	–	–	–	0,8 (0)	–	–	–
SF	7,5 (237)	7,4 (162)	14,5 (340)	5,6 (116)	6,7 (23)	6,7 (12)	15,3 (32)	5,3 (10)
KRF	1,1 (6)	–	–	–	1,8 (4)	–	–	–
Slesvigsk Parti	0,1 (7)	0,2 (4)	0,2 (6)	0,3 (9)	0,2 (1)	–	–	–
V	28,3 (1666)	27,5 (804)	24,8 (699)	26,6 (767)	31,8 (139)	26,8 (60)	24,3 (54)	27,0 (61)
FRP	0,3 (5)	–	–	–	0,5 (0)	–	–	–
DF		5,9 (125)	8,1 (186)	9,2 (255)		7,4 (14)	9,1 (19)	10,9 (23)
EL	1,7 (11)	2,7 (24)	2,3 (14)	6,9 (119)	1,8 (2)	3,5 (6)	2,6 (2)	7,8 (15)
LA			0,3 (1)	2,9 (33)			0,2 (0)	3,0 (2)
Andre	7,5 (436)	6,7 (160)	4,4 (109)	4,7 (105)	1,8 (2)	4,5 (5)	4,2 (3)	3,2 (0)
Stemme- procent	85,0	69,5	65,8	71,9	86,0	69,4	65,7	71,8

Kilde: Den officielle valgstatistik fra Danmarks Statistik.